

USNESENÍ

Krajský soud v Ostravě rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu Mgr. Jiřího Gottwalda
a soudců JUDr. Petra Hlušíka, Ph.D., a JUDr. Daniela Spratka, Ph.D., ve věci

navrhovatelky: **A O.**

za účasti: 1) **Magistrát města Opavy**
sídlem Horní nám. 69, 746 26 Opava

2) **Z. R.**

o návrhu na neplatnost volby kandidáta

takto:

I. Návrh se **zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Navrhovatelka se návrhem doručeným Krajskému soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“) dne 18. 10. 2018 domáhala, aby krajský soud rozhodl o neplatnosti volby kandidátky Z. R. do zastupitelstva obce Nové Sedlice. V návrhu tvrdila, že jmenovaná kandidátka fakticky bydlí mimo obec a trvalé bydliště v Nových Sedlicích udržuje zcela účelově, aby jí byla zachována možnost kandidovat do zastupitelstva obce. Během výkonu mandátu v uplynulém volebním období studovala v prezenčním studiu v Opavě, kde i bydlí společně se zastupitelem a předsedou kontrolního výboru obce P.H. V obci Nové Sedlice se starostka Z. R. v obci Nové Sedlice málo zdržovala, nebyla přítomna na obecním úřadě v úředních hodinách. Dále navrhovatelka kritizovala některé politické kroky starostky v uplynulém volebním období (plnění informačních povinností, postup při zadávání veřejných zakázek). Poukázala rovněž na vyjádření Z. R. z 30. 1. 2014 a 9. 1. 2018, v nichž tato potvrdila, že nemá faktické bydliště na adrese svého trvalého pobytu. Dle navrhovatelky se Z. R. v minulém volebním období v obci zdržovala pouze v rozsahu 10 až 20 hodin týdně a to i přes to, že v daném volebním období zastávala funkci starostky.
2. Ostatní účastníci řízení se k návrhu nevyjádřili.
3. Krajský soud po posouzení návrhu dospěl k závěru, že není důvodný. Ve věci rozhodl krajský soud v souladu s § 90 odst. 3 větou za středníkem zákona číslo 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) bez nařízení jednání.

4. Navrhovatelka vybudovala svůj návrh na zpochybnění volby kandidáta do zastupitelského sboru na jeho faktickém bydlišti, které se má nacházet mimo území obce. Její námitky tak směřují výhradně proti připuštění umístění sporného kandidáta na příslušnou kandidátní listinu. Rozhodovací praxe soudů ve volebních věcech je však již dlouhodobě ustálená v závěru, podle kterého se ve volebním soudnictví uplatňuje zásada souslednosti jednotlivých přezkoumávaných volebních fází, což znamená, že po uzavření některé fáze volebního procesu nelze tutéž fázi znovu otevírat a zpětně zpochybňovat. Tato zásada se projevuje v právní úpravě třemi samostatnými řízeními, která spadají pod volební soudnictví, mezi něž patří řízení o ochraně ve věcech seznamu voličů (§ 88 s. ř. s.), řízení o ochraně ve věci registrace kandidátů a kandidátních listin (§ 89 s. ř. s.) a řízení o návrhu na vyslovení neplatnosti voleb, volby kandidáta nebo hlasování (§ 90 s. ř. s.). Rozlišení uvedených fází volebního procesu vyslovil Nejvyšší správní soud již v usnesení ze dne 9. 12. 2004, č. j. Vol 11/2004-31, ve kterém konstatoval, že v rámci řízení ve věcech neplatnosti voleb a hlasování podle § 90 a násl. s. ř. s. nelze brojit proti vadám v registraci. K napadání registrace kandidáta slouží samostatné řízení týkající se ochrany ve věcech registrace, upravené v § 89 s. ř. s. V usnesení č. j. Vol 30/2013-47 ze dne 18. 2. 2013 Nejvyšší správní soud dodal, že ani nedostatek aktivní legitimace k podání návrhu ve věci registrace kandidátní listiny nelze obcházet tím, že se osoba, která není aktivně legitimována k podání takového návrhu, bude domáhat neplatnosti voleb pouze z důvodů týkajících se pochybení při registraci kandidátních listin (přestože se závěry přijaté v uvedených usneseních týkaly volby prezidenta republiky, resp. senátorů, jsou podle přesvědčení krajského soudu plně použitelné také pro volby do zastupitelstev obcí). Na uvedených závěrech setrvávají jak soudy správní, tak ústavní (srov. např. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 11. 2016, č. j. Vol 17/2016-56 nebo nálezy Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 1/2017, ze dne 21. 2. 2017).
5. Nutno dodat, že recentní odborná literatura i aktuální judikatura připouští z uvedeného pravidla výjimky pro případ, že pochybení v předchozích fázích volebního procesu je natolik intenzivní, že je způsobilé vyvolat „zatmění“ výsledků voleb s tím, že pokud roli síta nesplní včas příslušný registrační úřad, lze se proti takové účelové manipulaci bránit i ex post v řízení o neplatnosti voleb, či volby kandidáta (srov. Blažek, T., Jirásek, J., Molek, P., Pospíšil, P., Sochorová, V., Šebek, P.: Soudní řád správní - online komentář. 3. aktualizace. Praha: C. H. Beck, 2016 – komentář k § 90). V praxi byla uvedená výjimka připuštěna v nálezech sp. zn. Pl. ÚS 59/10 a Pl. ÚS 6/2011, ve kterých Ústavní soud řešil excesivní situaci, kdy se k trvalému pobytu v malé obci přihlásilo více osob bezprostředně před konáním komunálních voleb, v případě nálezu Pl. ÚS 6/2011 navíc na jednu adresu spjatou s vlastnickými či závazkovými právy voleného kandidáta a se zjevným úmyslem ovlivnit výsledky voleb ve prospěch tohoto kandidáta. O takovou situaci se však v daném případě zjevně nejedná.
6. Potřeba zkoumat volitelnost Z. R. ve volbách do Zastupitelstva obce Nové Sedlice až v řízení o vyslovení neplatnosti jeho volby je relativizována již samotnými tvrzeními navrhovatelky, podle kterých jmenovaná fakticky z obce odstěhovala již v roce 2012, tedy již před minulým volebním obdobím. Oprávněné subjekty tak měly dostatek času a prostoru, aby zpochybnilly aktivní či na ně navázané pasivní volební právo Z. R. pro letošní komunální volby. Krajský soud proto neshledává důvod přenášet posuzování faktického bydliště tohoto kandidáta až do fáze řízení o neplatnosti jeho volby.

7. Nad rámec uvedeného krajský soud dodává, že ani výše uvedené ústavní nálezy nezpochybnily, že pro určení obce, ve které může volič realizovat své aktivní a pasivní volební právo podle § 4 odst. 1 zákona číslo 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ZVZO“), ve spojení s § 5 odst. 1 tohoto zákona, je nadále určující adresa jeho evidovaného trvalého pobytu. Zjišťování materiálního občanství je jen korektivem, který má zabránit zneužití zákonem nastaveného kritéria trvalého pobytu, ale nemá být jeho nahrazením (srov. usnesení Krajského soudu v Ostravě č. j. 24 A 2/2018-10 ze dne 4. 10. 2018).
8. V posuzované věci má kandidátka Z. R. podle výpisu z centrální evidence obyvatel evidovaný trvalý pobyt v Nových Sedlicích a i dle tvrzení navrhovatelky již v posledních čtyřech letech vykonávala funkci starostky této obce. Tímto je její faktická vazba k obci (materiální občanství) dána.
9. Jakkoliv platí, že pasivní volební právo kandidáta je v příslušném volebním obvodu navázáno na jeho aktivní volební právo, přesto je zde významný rozdíl, a to především u zvolených kandidátů, u kterých k jejich registraci přistupuje ještě zhodnocení jejich osoby ostatními voliči v provedené volbě. Jinak řečeno, jestliže si voliči někoho ve své obci zvolí, dávají tím najevo, že si přejí založit kvalifikované pouto mezi svou obcí a tímto kandidátem, bez ohledu na intenzitu jeho materiálního občanství. O to více je tak třeba se v postupech soudů v těchto případech sporného pasivního volebního práva vyvarovat jakéhokoliv aktivismu ze strany soudů a ingerenci soudu do projevené vůle voličů vyhradit pouze zcela ojedinělým a mimořádně excesivním případům. K tomu krajský soud dodává, že pro volební soudnictví a postup soudů v takovém řízení platí vyvratitelná domněnka, že volební výsledek odpovídá vůli voličů a předložit přesvědčivé důkazy k jejímu vyvrácení je povinností toho, kdo volební pochybení namítá (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 30. 5. 2017, sp. zn. III. ÚS 3468/16 nebo ze dne 10. 2. 2015, sp. zn. III. ÚS 3673/14). Žádná taková excesivní situace vyžadující zásah soudu a korekci projevené vůle voličů se z obsahu návrhu a jeho příloh nepodává, proto i kdyby připustil zkoumání „materiálního“ občanství napadeného kandidáta až v tomto řízení, důvody pro prohlášení neplatnosti jeho volby by neshledal. Pokud se týče navrhovatelčiny kritiky způsobu výkonu funkce starostky Z. R., pak v intencích výše uvedeného je třeba zdůraznit, že zhodnocení tohoto výkonu učinili právě voliči v proběhlých volbách do zastupitelstva obce.
10. Z výše uvedených důvodů krajský soud návrh zamítl.
11. O náhradě nákladů řízení rozhodl krajský soud v souladu s ustanovením § 93 odst. 4 s. ř. s., podle něhož ve věcech volebních nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení.

Poučení:

Proti tomuto usnesení **nejdou** opravné prostředky přípustné (§ 104 odst. 1 s. ř. s.).

Toto usnesení nabývá právní moci vyvěšením na úřední desku soudu (§ 93 odst. 5 věta druhá s. ř. s.).

Ostrava 22. října 2018

Mgr. Jiří Gottwald
předseda senátu